

EVY Aaltonen Minna(VM), Morén
Pekka(VM), Tanninen Seppo,
Lehto Jouni(VM), Lindgren
Jussi(VM)

13.08.2015

Asia

Kreikan rahoitustukiohjelma

Kokous

U/E/UTP-tunnus

1. Tilanne ja tausta

Kreikka haki Euroopan vakausmekanismilta (EVM) kolmivuotista lainaohjelmaa 8.7.2015. Euroryhmä teki 16.7.2015 poliittisen periaatepäätöksen siitä, että instituutiot (komissio yhteistyössä Euroopan keskuspankin EKP:n ja Kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n kanssa) voidaan valtuuttaa aloittamaan neuvottelut EVM:stä Kreikalle annettavasta uudesta rahoitustukiohjelmasta. EVM:n hallintoneuvosto teki asiasta muodollisen päätöksen 17.7.2015.

Neuvottelut instituutioiden ja Kreikan viranomaisten kesken aloitettiin heinäkuun lopussa Kreikan täytettyä kaikki ennakkoehdot, jotka eurohuippukokous oli asettanut 12.7.2015. Neuvotteluosapuolien kesken saavutettiin 11.8.2015 yhteisymmärrys ohjelman keskeisistä ehdoista, erityisesti EVM-sopimuksen edellyttämästä ohjelman ehdollisuuden sisältävästä yhteisymmärryspöytäkirjasta (*Memorandum of Understanding*, MoU). Tavoitteena on, että poliittinen päätös ohjelmasta voitaisiin tehdä ylimääräisessä euroryhmän kokouksessa 14.8.2015. Jos euroryhmä saavuttaa yhteisymmärryksen ohjelmasta, lopulliset päätökset on määrä tehdä EVM:n hallintoneuvostossa ja johtokunnassa 19.8.2015. Ohjelman hyväksyminen sisältää päätöksen ensimmäisestä lainaerästä. Aikataulutuksessa on otettu huomioon se, että ilman ulkopuolista rahoitustukea Kreikka ei selviä 20.8.2015 erääntyvistä runsaan 3 mrd. euron maksuistaan EKP:lle.

Uutta rahoitustukiohjelmaa koskevat päätökset ovat aiheuttaneet Kreikan hallituksen rivien rakoilua erityisesti päähallituspuolue Syrizzassa. Tämä on johtanut mm. useisiin ministerivaihdoksiin ja kasvaviin spekulatioihin uusien vaalien järjestämisestä syksyn aikana. Pääministeri Tsipras on kuitenkin saanut esityksensä läpi parlamentissa keskeisten oppositiopuolueiden tuen ansiosta. Pääministeri Tsiprasin tavoitteena on saada uusi MoU sekä ensimmäiset instituutioiden kanssa sovitut ohjelman rahoitustuen maksatuksen ehtoina olevat ns. ennakkolliset toimet (*prior actions*) hyväksyttyä Kreikan parlamentissa torstaina 13.8.2015, ennen euroryhmän kokousta. Alkuvuoden aikana rapautuneen luottamuksen jälleenrakentamiseksi Kreikan vahva poliittinen sitoutuminen ja kansallinen omistajuus ohjelman mukaisista uudistuksista on keskeistä uuden ohjelman onnistumiseksi.

Kuluneen vuoden aikana Kreikan talouden näkymät ovat heikentyneet lähes kaikilla sektoreilla turismia lukuun ottamatta. Alkuvuonna 2015 saapuneiden lentomatkustajien määrä kasvoi 6,5 % ja pääomanliikkeiden rajoituksien käyttöönotto kesäkuun lopussa on näkynyt ainakin toistaiseksi melko vähän turismissa. Turismin osuus kansantaloudesta on noin 17 %. Rajoitukset vaikeuttavat kuitenkin

merkittävästi erityisesti pienten ja vientiyritysten toimintaedellytyksiä. Kreikan elinkeinoelämän edustajien mukaan ulkomaankaupan pysähtyminen on aiheuttanut yrityksille mahdollisesti jo 3 mrd. euron tappiot.

Tällä hetkellä näkymä on, että maan talous supistuu tänä vuonna 2,3 % ja ensi vuonna 1,3 %. Talouskasvun tielle palataan vasta 2017, jolloin kasvuksi ennustetaan 2,7 %. On odotettavissa, että kesäkuukausien ja erityisesti syksyn työttömyyslukuissa alkaa näkyä talouden voimakkaasti heikentynyt tilanne. Ennakkotietojen mukaan irtisanomisten määrä on kasvanut erityisesti heinäkuussa.

Talouskasvun kannalta keskeisiä ongelmia ovat investointien pysähtyminen sekä pankkisektorin epävakaa tilanne. Valtio on kerryttänyt maksurästejä mm. jättämällä maksamatta kansallisia osuuksia EU:n rakennerahastohankkeissa ja pidentämällä jo ennestään pitkiä maksuaikoja yksityisen sektorin toimijoille. Maksurästit voivat ajaa monia yrityksiä kassakriisiin, koska ne eivät kykene selviytymään lyhyen aikavälin rahoitustarpeistaan valtion maksamattomien laskujen vuoksi. Maksurästien edes osittaisella purkamisella onkin yrityksiä ja sen kautta koko reaalitaloutta ja talouden luottamusta nopeasti elvyttävä vaikutus.

2. Rahoitustukiohjelman pääkohdat

Kreikan kolmas ohjelma on pitkälti jatkoa ensimmäisessä ja toisessa ohjelmissa aloitetuille uudistuksille. Kolmannen ohjelman lyhyen aikavälin tavoitteena on palauttaa mahdollisimman nopeasti edellytykset talouskasvun palautumiselle ja julkisen talouden vakautumiselle sekä uudistusten jatkumiselle. Viime kuukausien tapahtumilla on ollut erittäin haitallinen vaikutus Kreikan julkiseen talouteen, kasvuedellytyksiin ja rahoitusvakauteen. Vielä vuoden 2014 lopussa oli näköpiirissä Kreikan paluu velkakirjamarkkinoille 12 kuukauden aikajänteellä toisen ohjelman päättymisestä. Nyt esitetty kolmannen ohjelman suuri mitoitus suhteessa toisesta ohjelmasta maksamatta jääneeseen rahoitustukeen heijastaa viime kuukausien kehitystä.

Kolmannen ohjelman ehdoissa konkretisoidaan ohjelman tavoitteita ja vahvistetaan ehtojen toteuttamisen valvontaa palaamalla neljännesvuosittaiseen väliarviotarkasteluun. Ohjelman tavoitteita täsmennetään erityisesti seuraavilla alueilla: pankkien vakautustoimet, eläkejärjestelmän uudistus sekä hyödykemarkkinoiden, energiamarkkinoiden ja työmarkkinoiden uudistaminen. Uudistusten painopisteissä korostuvat lisäksi veronkierron vastainen taistelu ja tarkoituksellisten maksuhäiriöiden kerryttämisen eliminointi, jotka heikentävät kansalaisten ja yritysten yleistä maksumoraalia.

Ohjelman mitoitus ja rahoitustarpeet

Kreikan kokonaisrahoitustarpeiden arvioidaan olevan enintään 86 mrd. euroa elokuuhun 2018 asti. Tästä velanhoitoon tarvitaan yhteensä 54,1 mrd. euroa, josta velkapääoman lyhennykset ovat noin 37,5 mrd. euroa ja korot 16,6 mrd. euroa. Pankkisektorin toimintakyvyn varmistamiseksi pankkien pääomia varaudutaan vahvistamaan 25 mrd. eurolla.

Painotettu keskimääräinen laina-aika olisi enintään 32,5 vuotta. Lainan korko olisi EVM:n hinnoitteluohjeen mukaisesti EVM:n varainhankintakustannus lisättynä 0,1%:n marginaalilla.

Kreikan rahoitustarpeet painottuvat kertyneiden maksurästien sekä taloustilanteen ja pankkien tilanteen heikentymisen takia ohjelman alkuun. Tämä korostaa ohjelman ehdollisuuden ja sen valvomisen merkitystä.

Taulukko 1 Instituutioiden arvio rahoitustarpeista

Rahoitustarpeet (mrd. euroa)	8/2015-8/2018
Lainapääoman lyhennykset	30,5
Siltarahoitus ERVM:stä	7,0
Korkomenot	16,6
Maksurästit	7,0
Käteispuskurin kasvattaminen*	7,6
Pankkien pääomitus	25,0
Yksityistämistulot	- 6,2
Perusyli jäämät	- 2,0
YHTEENSÄ	85,5 mrd. euroa

*Sisältää myös Kreikan IMF:ssä olevan SDR-rahaston täydentämisen

Ensimmäinen lainaerä

Ensimmäisen lainaerän maksatuksessa on kaksi eri vaihtoehtoa. Ensimmäisessä vaihtoehdossa lainaerän suuruus olisi 26 mrd. euroa. Toisessa vaihtoehdossa lainaerän suuruus olisi 43 mrd. euroa. Jälkimmäisessä vaihtoehdossa oletuksena on, että ensimmäisen väliarvion ei odoteta valmistuvan lokakuun loppuun mennessä.

Vaihtoehdossa 1 ensimmäinen lainaerä jakautuu kahteen maksuerään. Näistä ensimmäinen olisi 16 mrd. euroa, jota käytettäisiin budjettirahoituksen ja velanhoitokustannusten kattamiseen. Maksuerä maksettaisiin kahdessa tai useammassa aluerässä. Toisen maksuerän muodostaisi eurohuippukokouksen 12.7.2015 julkilausuman mukaisesti EVM:n sulkutilille luotava 10 mrd. euron puskuri pankkien pääomitusta ja uudelleenjärjestelyä varten. Sulkutili ja sillä pidettävät EVM:n velkakirjat luodaan välittömästi. Varoja (EVM:n velkakirjoja) voidaan maksaa sulkutililtä vuoden loppuun asti.

Vaihtoehdossa 2 ensimmäinen lainaerä jakautuisi kolmeen maksuerään, joista ensimmäinen olisi 16 mrd. euron sijasta 18 mrd. euroa. Pankkien pääomitusta ja uudelleenjärjestelyä koskeva maksuerä olisi sama kuin vaihtoehdossa 1. Lisäksi olisi 15 mrd. euron suuruinen kolmas maksuerä, joka koskisi pankkien pääomittamista ja uudelleenjärjestelykustannusten kattamista. Tämän maksuerän maksamisen ehdoksi asetettaisiin myöhemmin erikseen sovittavat ennakkolliset toimet.

Ohjelman ehdollisuus

Instituutioiden ja Kreikan teknisellä tasolla sopiman MoU:n mukaan uudistusten toteuttaminen rakentuu neljän pilarin varaan:

- A. Julkisen talouden kestävyys
- B. Rahoitusvakaus
- C. Kasvu, kilpailukyky ja investoinnit
- D. Hallinnolliset uudistukset

MoU:n mukaista ehdollisuutta tarkistetaan ohjelman kuluessa neljännesvuosittain, ohjelman toteutumisesta tehtävien säännöllisten väliarvioiden yhteydessä. MoU:ssa Kreikan hallitus sitoutuu sopimaan kaikista ohjelman tavoitteisiin liittyvistä toimista komission, EKP:n ja IMF:n kanssa ennen niiden täytäntöönpanoa.

MoU:ssa korostetaan, että ohjelman uudistusten onnistunut toteuttaminen edellyttää Kreikan vahvaa omistajuutta uudistusten täytäntöönpanossa ja poliittista sitoutumista. Tämän lisäksi muistutetaan, että

Kreikalla on mahdollisuus hyödyntää tarvittavien uudistusten toteuttamisessa kattavasti eri kansainvälisten toimijoiden ja muiden jäsenvaltioiden tarjoamaa teknistä apua samoin kuin EU:n eri rahoitusvälineitä. Kreikka on pyytänyt heinäkuussa 2015 teknisen tason asiantuntija-apua. Useilla osalualueilla teknistä asiantuntija-apua on jo saatavilla (mm. verotus, julkishallinnon uudistukset, hyvinvointipalveluiden ja oikeusjärjestelmän uudistaminen). Komissio on perustanut teknisen avun koordinoimiseksi uuden rakenteellisten uudistusten tukitoiminnon.

A. Julkisen talouden kestävyys

Kreikan julkisen talouden alijäämät ovat viime vuosina pienentyneet merkittävästi ja ohjelmissa käytetyn määritelmän mukaisesti kääntyneet jopa ylijäämäisiksi vuosina 2013–2014. Sopeutus on tapahtunut pääosin menupuolen leikkauksilla, mikä on vähentänyt julkisia investointeja ja heikentänyt julkisia palveluita. Ohjelman tavoitteena on pyrkiä asteittain normalisoimaan ja priorisoimaan julkinen talous siten, että se tukee talouden kasvupotentiaalia.

Kreikan velkakestävyys. Komissio ja EKP ovat arvioineet Kreikan julkisen velan kestävyyttä osana tukipyynnömenettelyä. IMF on indikoinut päivittävänsä oman velkakestävyysarvionsa ohjelman ensimmäisen väliarvion yhteydessä loka-marraskuussa. Viime vuoden lopusta alkaen talouskasvu ja valtion rahoitusasema ovat heikentyneet Kreikassa merkittävästi. Tämä johtuu suurelta osin taloudellisten uudistusten huonosta toteuttamisesta ja uudistusten perumisesta. Tämän takia velkakestävyys on heikentynyt merkittävästi. Velkakestävyysanalyysin taloudellisia oletuksia ja ennusteita on tarkennettu aikaisemmasta huonompaan suuntaan sekä talouskasvun että perusjäämän osalta. Kesän aikana asetetut pääomaliikkeiden rajoitukset ja likviditeettipula ovat pahentaneet tilannetta entisestään. Myös arvioita yksityistämistuloista on tarkennettu alaspäin. Huonon talouskehityksen seurauksena arviot pankkisektorin pääomatarpeista ovat kasvaneet selvästi, mikä osaltaan heikentää Kreikan velkakestävyyttä.

EU-instituutioiden arvion mukaan pessimistisessä skenaariossa Kreikan julkinen velka saavuttaisi vuonna 2016 tason 207 %/BKT, josta se laskisi hiljalleen tasolle 143 %/BKT vuoteen 2030 mentäessä. Kaikissa skenaarioissa velkakestävyys olisi selvästi huonompi verrattuna vuonna 2012 asetettuihin tavoitteisiin, joissa velkataso olisi enintään 124 %/BKT vuonna 2020.

Velkakestävyysanalyysissä huomioidaan se, että pelkkä julkinen velkataso ei anna riittävää kuvaa velkakestävyydestä, vaan lisäksi on tarkasteltava Kreikan vuotuisia bruttorahoitustarpeita. IMF:n velkakestävyysarvion laatimisohejeen mukaan velkakestävyys on yleisesti turvattu, jos vuosittaiset bruttorahoitustarpeet pysyvät alle 15 %/BKT. Komission ja EKP:n velkakestävyysanalyysissä Kreikan vuosittaisen bruttorahoitustarpeen on arvioitu olevan keskimäärin noin 12 %/BKT aikajaksolla 2020–2030, mutta ylittävän 15 %/BKT viitearvon vuoden 2030 jälkeisinä vuosikymmeninä. – Kreikan velkakestävyyttä parantavat merkittävästi tällä hetkellä erittäin alhaiset korot sekä lainojen pitkät takaisinmaksuajat. Tämä selittyy keskeisesti kahdenvälisten ja ERVV-lainojen hyvin edullisilla ehdoilla. EVM:n viimeisimmän vuosikertomuksen mukaan euromaiden Kreikalle jo antamien velkahelpotusten vaikutus on nettonykyarvoltaan 49 % Kreikan vuoden 2013 bruttokansantuotteesta. Vaikutus on vuositasona jopa 9 mrd. euroa.

Korkeat velkataso ja bruttorahoitustarpeita koskevat ennusteet vuoden 2030 jälkeen viittaavat vakaviin ja aiheellisiin huoliin Kreikan velkakestävyydestä. Komission ja EKP:n arvioiden mukaan uudet velkahelpotukset, eli laina-aikojen, lyhennysvapaan ajan ja koronmaksun lykkäämisen lisäpidentäminen mahdollistaisivat Kreikan julkisen velkakestävyyden, vuosittaisen bruttorahoitustarpeen näkökulmasta. Edellisten lisäksi Kreikan tulisi toteuttaa sopeutusohjelmanuudistukset täysimääräisesti. Velkakestävyysarvion mukaan ainoastaan nämä toimet mahdollistaisivat Kreikan velkakestävyyden saavuttamisen ilman velkojen pääomien leikkauksia.

Fiskaaliset tavoitteet. Kreikan talouden heikentynyt tilanne on johtanut aikaisemmin sovittujen fiskaalisten tavoitteiden alentamiseen. Ilman lisätoimia Kreikan perusjäämä tältä vuodelta olisi 1,5 % alijäämäinen. Ohjelman mukaiset perusjäämätavoitteet ovat seuraavat: 2015: -0,25 %; 2016: 0,5 %; 2017: 1,75 %; ja vuodesta 2018 eteenpäin: 3,5 %. Perusylijäämätavoitteiden asettamisessa on huomioitu talouden kasvuennusteet.

Kreikka sitoutuu laatimaan lokakuussa 2015 lisäbudjetin, vuoden 2016 talousarvion sekä julkisen talouden suunnitelman vuosille 2016–2019. Lokakuussa toteutetaan mm. eläkeuudistuksen toinen vaihe, tuloverouudistus, laivanvarustamoteollisuuden verohelpotuksien asteittainen poistaminen ja puolustusmenojen pysyvä alentaminen (yhteensä 500 milj. euroa). Näiden lisäksi hallitus sitoutuu lokakuussa suorittamaan uudistuksia, joilla varmistetaan keskipitkän aikavälin perusylijäämätavoitteiden saavuttaminen. Nämä toimenpiteet ovat vaikutuksiltaan vähintään 0,75 %/BKT vuonna 2017 ja lisäksi 0,25 %/BKT vuonna 2018. Hallitus sitoutuu myös lokakuussa 2016 suorittamaan toimia, joilla varmistetaan 2017 ja 2018 perusylijäämätavoitteiden saavuttaminen.

Verouudistukset. Osana eurohuippukokouksessa 12.7.2015 sovittuja ennakollisia toimia suoritettiin ALV-verokantojen yksinkertaistaminen, veropohjan laajentaminen sekä poikkeuksien karsiminen. Toimien arvioidaan tuottavan noin 1 %/BKT vuotuiset lisätulot valtiolle.

Osana verotuksen uudistusta verolainsäädäntöä kehitetään mm. laajentamalla veronkierron ja veropetosten kriminalisointia, henkilö- ja yritysten tuloverotuksen sekä kiinteistöverotuksen uudistuksilla, ALV-uudistuksella, jolla voidaan ehkäistä veronkiertoa ja lyhentää maksuaikoja sekä uudistamalla kiinteistöverotusta arvostamalla kiinteistöt markkinahintoihin tammikuuhun 2017 mennessä.

Veronkantoa tehostetaan mm. kehittämällä sähköistä maksamista, ehkäisemällä veronkiertoa ilmoittamattomia pankkitalletuksia identifioimalla sekä tietojenvaihtoa kehittämällä, priorisoimalla riskianalyysiin perustuvia verotarkastuksia, tehostamalla verovelkojen ja sosiaaliturvamaksujen perintää sekä ALV-tuottojen keräämistä sekä verohallinnon hallinnollista kapasiteettia ja itsenäisyyttä vahvistamalla.

Julkisen talouden hallinta ja julkiset hankinnat. Uudistuksilla kehitetään budjetointiprosesseja ja menokehyksiä, puretaan maksurästejä ja vahvistetaan budjettiraportointia ja varainkäyttöä. Talousarviolaki uudistetaan mm. siirtymällä itsenäisten virastojen osalta toimintamenobudjetointiin. Finanssipoliittisen sopimuksen nojalla perustetun talouspoliittisen neuvoston toiminta käynnistetään sekä julkisen talouden suunnitelma toimitetaan komissiolle ja Ecofin-neuvostolle.

Syyskuussa 2015 Kreikka esittelee suunnitelman siitä, miten kertyneet yli 7 mrd. euron maksurästit puretaan joulukuuhun 2016 mennessä. Samalla esitellään suunnitelma myös käsittelemättömien veronpalautusten ja eläkesaatavien maksamisesta. Suunnitelman toimeenpano alkaa välittömästi. Julkisten hankintojen prosesseja kehitetään siten, että väärinkäytöksiä kitketään, tehokkuus ja läpinäkyvyys lisääntyvät sekä varmistetaan tarvittava tilivelvollisuus. Kreikka sopii komission kanssa uudistuksen yksityiskohtaisesta sisällöstä ja toteutuksesta syyskuussa 2015.

Eläkejärjestelmä, terveydenhuolto ja sosiaaliturva. Hallitus sitoutuu vuosina 2010 ja 2012 sovittuihin eläkejärjestelmän uudistuksiin, joilla parannetaan järjestelmän pitkän aikavälin kestävyyttä. Toimenpiteillä saavutetaan tänä vuonna 0,25 %/BKT ja ensi vuonna 1 %/BKT säästöt. Uudistuksilla kitketään varhaisen eläköitymisen mahdollistavia poikkeuksia ja kannustimia.

Hajanaista ja kallista eläkerahastojärjestelmää tehostetaan yhdistämällä eläkerahastoja ja varmistetaan, että lisäeläkkeitä ei enää rahoiteta budjettivaroin 1.1.2015 alkaen sekä indeksoimalla eläkkeiden tasoja. Lokakuussa 2015 hallitus toteuttaa eläkeuudistuksen toisen vaiheen. Siinä maksut ja eläkkeet kytketään tiukemmin toisiinsa ja yhdenmukaistetaan eläkerahastojen toimintaa. Lisäksi määritellään ja

toteutetaan toimenpiteitä, joilla korvataan täysimääräisesti kustannukset, jotka aiheutuvat korkeimman oikeuden päätöksestä, jolla vuonna 2012 toteutetut eläkeleikkaukset todettiin perustuslain vastaisiksi. Hallitus sitoutuu myös joulukuuhun 2015 mennessä yhdistämään kaikki sosiaaliturvarahastot yhteen rahastoon (IKA).

Terveystalouden uudistuksilla tavoitellaan kustannussäästöjä, lääkkeiden hintakehityksen hillitsemistä, sairaaloiden hallinnon kehittämistä, hankintamenettelyiden kehittämistä, sähköisten reseptien käyttöönottoa, IT-järjestelmien kehittämistä sekä yksityisten palveluntarjoajien palveluiden hyödyntämistä kustannustehokkaalla tavalla. Uudistukset kohdistuvat mm. diagnostiikkapalveluiden ja lääkkeiden avoimeen ja kohtuulliseen hinnoitteluun sekä keskitettyjen hankintojen ja rinnakkaislääkkeiden entistä laajempaan hyödyntämiseen. Sairaaloiden taloushallinnolle ja varainkäytölle asetetaan standardit menojen hillitsemiseksi ja tehokkuuden parantamiseksi. Samoin sairaaloiden ja terveydenhuollon sähköisiä potilastietojärjestelmiä kehitetään.

Sosiaaliturvajärjestelmää kehitetään hallituksen tavoitteiden mukaisesti siten, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevien asemaa helpotetaan. Erityisesti pitkäaikaistyöttömien aktivoimiseen kiinnitetään huomiota ja suoritetaan toimia, joilla pyritään saamaan lyhytaikaista työtä 50 000 pitkäaikaistyöttömälle. Maaliskuussa 2016 käynnistetään tukiohjelmaa, joiden kohderyhmänä on 150 000 pitkäaikaistyöttömää nuorta (16–29 -vuotiaat) sekä henkilöt, joiden työllistyminen edellyttää erityistoimenpiteitä. Hallitus alkaa valmistella syyskuussa 2015 vähimmäistoimeentuloa, jonka on määrä tulla voimaan huhtikuussa 2016.

B. Rahoitusvakaus

Rahoitusjärjestelmän tervehdyttäminen koostuu neljästä kokonaisuudesta: i) pankkijärjestelmän pääomituksista ja pankkien varainhankinnan normalisoinnista, ii) järjestämättömien luottojen tehokkaasta hallinnasta ja uudelleenjärjestelystä, iii) Kreikan rahoitusvakausrahaston (*Hellenic Financial Stability Fund*, HFSF) hallinnon parantamisesta sekä iv) kreikkalaisten pankkien hyvästä hallinnosta. Kreikan viranomaiset valmistelevat kokonaisvaltaisen strategian rahoitusjärjestelmän osalta elokuun 2015 loppuun mennessä, jossa keskeisenä tavoitteena on palauttaa pankkien maksuvalmius ja vakavaraisuus sekä hoitaa mahdolliset ongelmat kreikkalaisten pankkien ulkomaisten tytäryhtiöiden osalta.

EKP tekee arvion neljän suurimman pankin pääomatarpeista. EKP on indikoinut arvion valmistuvan lokakuun loppuun mennessä. Sen jälkeen pankit toimittavat pääomitus suunnitelmansa EKP:lle ja Kreikan keskuspankille. Ohjelmassa varaudutaan kattamaan mahdollisia lisäpääomatarpeita tai uudelleenjärjestelykustannuksia, jotka johtuvat markkinaehtoisen rahoituksen puuttumisesta, enintään 25 mrd. eurolla. Pankkien uudelleenjärjestely tai pääomittaminen toteutetaan vuoden loppuun mennessä. Kreikan keskuspankki tekee vastaavat arviot pääomatarpeista pienempien pankkien osalta, jotka eivät kuulu EKP:n valvontavastuulle. Pankit joutuvat vastaisuudessa toimittamaan Kreikan keskuspankille neljännesvuosittain varainhankintasuunnitelman. Tässä yhteydessä myös pankeissa olevia nostorajoituksia arvioidaan ja kevennetään mahdollisuuksien mukaan. Kreikka sitoutuu myös uudistamaan laskennallisten verosaatavien valtioneuvoston lainsäädäntöä.

Järjestämättömien luottojen osalta Kreikka sitoutuu mm. tunnistamaan lokakuun 2015 loppuun mennessä keskeiset esteet toimivan ongelmaluottomarkkinan luomiselle, marraskuun ja joulukuun 2015 loppuun mennessä uudistamaan etenkin yritysten ja kotitalouksien velkajärjestelyä, mikä helpottaa järjestämättömien luottojen uudelleenjärjestelyä, hallintaa ja jälleenmyyntiä. Lisäksi Kreikan keskuspankki sopii kreikkalaisten pankkien kanssa siitä, kuinka järjestämättömät luotot hoidetaan helmikuun 2016 loppuun mennessä.

HFSF:n hyvää hallintoa ja riippumattomuutta edistetään muuttamalla rahastosta annettua lakia lokakuun 2015 puoliväliin mennessä. Uuden lainsäädännön tulee olla linjassa elvytys- ja

kriisinratkaisudirektiivin kanssa. Pankkien hyvän hallinnon osalta Kreikka sitoutuu siihen, että valtio ei puutu pankkien päätöksentekoon, johtamiseen ja liiketoimintamalleihin. Tavoitteena on, että pankkien liiketoiminta on täysin markkinaehtoista. Helmikuuhun 2016 mennessä tehdään arviot pankkien johtokunnista ja niiden itsenäisyydestä sekä hyvästä hallintotavasta. Kreikka sitoutuu siihen, että valtio ei puutu pankkien johtokunnan ja toimivan johdon nimityksiin pankkien riippumattomuuden ja hyvän hallinnon varmistamiseksi.

C. Kasvu, kilpailukyky ja investoinnit

Keskeiset rakenteelliset uudistukset koskevat työmarkkinoita ja koulutusjärjestelmää, liiketoimintaympäristöä ja hyödykemarkkinoita, energiaa, liikennettä ja vesihuoltoa sekä yksityistämistä.

Työmarkkinat, hyödykemarkkinat ja yritysten toimintaympäristö. Viranomaiset aloittavat lokakuussa 2015 työmarkkinoiden arviointiprosessin osana laajempaa uudistusprosessia. Riippumattomat asiantuntijat arvioivat yhteistyössä troikan ja Kansainvälisen työjärjestön (ILO) kanssa keskeiset uudistustarpeet. Uudistustarpeet koskevat etenkin työtaistelukäytäntöjä, yhteistoimintamenettelyitä ja irtisanomissuojaa sekä työehto- ja palkkaneuvotteluiden yleisiä toimintaperiaatteita. Kreikka sitoutuu uudistamaan mainittuja työmarkkinarakenteita EU:n parhaiden käytäntöjen mukaisesti. Viranomaiset sitoutuvat myös aloittamaan toimintaohjelman harmaan talouden torjumiseksi joulukuun 2015 loppuun mennessä.

Kreikka sitoutuu uudistamaan ammatillista koulutusta ja oppisopimusjärjestelmäänsä modernimpaan suuntaan vuoden loppuun mennessä. Työmarkkinalainsäädäntöä uudistetaan aktiivisemman työvoimapolitiikan aikaansaamiseksi vuoden 2016 loppuun mennessä. Uudistukset valmistellaan tiiviissä yhteistyössä OECD:n ja ILO:n kanssa. Kreikan koulutusjärjestelmään tehdään myös kokonaisuudistus OECD:n avustuksella kesään 2016 mennessä.

Kreikka sitoutuu uudistamaan hyödykemarkkinoita kilpailun edistämiseksi toteuttamalla vielä toteuttamatta olevat elintarvikkeita koskevat OECD:n ns. toolkit I sekä toolkit II:n juomia ja öljytuotteita koskevat suositukset lokakuussa 2015 sekä käynnistämään uuden OECD-arvioinnin kilpailun esteistä tukkumarkkinoilla, rakennuslalla, sähköisessä kaupankäynnissä ja valmistusteollisuudessa. Kreikka sitoutuu toteuttamaan arviossa esille tulevat uudistustarpeet kesäkuuhun 2016 mennessä. Lisäksi Kreikka sitoutuu uudistamaan käsikauppalääkkeisiin liittyvää lainsäädäntöä OECD:n suositusten mukaisesti vuoden loppuun mennessä. Edelleen, Kreikka sitoutuu muihin kasvu edistäviin uudistuksiin, kuten vapauttamaan kauppojen aukioloa koskevaa säännöstöä ja yhdenmukaistamaan kilpailulainsäädäntönsä EU:n parhaiden käytäntöjen mukaiseksi.

Liiketoimintaedellytyksiä parannetaan mm. hallinnollista taakkaa keventämällä ja toimeenpanemalla OECD:n suositukset mm. lupakäytännöistä marraskuun 2015 loppuun mennessä. Säänneltyjen ammattien rajoituksia kevennetään mm. diplomi-insinöörien osalta lokakuuhun 2015 mennessä ja lisä uudistukset toteutetaan riippumattomien suositusten pohjalta vuoden loppuun mennessä. Ulkomaankauppaan ja tullikäytäntöihin liittyviä toimintamalleja uudistetaan ja tehostetaan vuoden loppuun mennessä. Tullihallituksen täydellinen uudelleenjärjestely toteutetaan syyskuuhun 2016 mennessä. Polttoaineiden ja savukkeiden salakuljetuksen estämiseen tähtäävistä toimista päätetään vuoden loppuun mennessä ja keskeisiin kansainvälisiin satamiin asennetaan läpivalaisuskannerit vuoden 2016 loppuun mennessä.

Kaavoitusta koskeva sääntely uudistetaan tehokkaammaksi investointien edistämiseksi. Maatalouden osalta Kreikan hallitus valmistelee kilpailukykystrategian vuoden loppuun mennessä. EU:n rakennerahastojen käyttöön liittyvä ehdollisuus kodifioidaan lainsäädäntöön lokakuussa 2015. Lisäksi Kreikka sitoutuu toteuttamaan suuren joukon muita pienempiä rakenteellisia uudistuksia. Tavoitteena on parantaa kilpailukykyä ja luoda kestävä kasvun edellytyksiä.

Energia- ja liikenneverkot sekä vesihuolto. Kreikan energiamarkkinoilla on tehtävä laajamittaisia uudistuksia, jotta ne täyttäisivät EU-lainsäädännön mukaiset vaatimukset. Kreikan on muutettava energiamarkkinoita koskevaa säännöstöä mm. tarkistamalla, että valtiollisen energiayhtiön (*Public Power Corporation, PPC*) maksut vastaavat kustannuksia. Kreikan on myös neuvoteltava komission kanssa sähkömarkkinoiden uudelleenorganisointia koskevan ja kilpailun lisäämiseen tähtäävän säännösten mukaisesta huutokauppajärjestelmästä. Tavoitteena on vähentää PPC:n osuutta energian vähittäis- ja tukkumarkkinoista alle 50 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä. Jos sähkömarkkinoiden uudelleenorganisoinnista ei päästä sopuun lokakuuhun 2015 mennessä, Kreikan viranomaisten on sovittava instituutioiden kanssa välittömästi vahvistettavista vaihtoehtoisista toimenpiteistä, joilla taataan markkinaosuus ja aikatauluja koskevien tavoitteiden saavuttaminen.

Lokakuuhun 2015 mennessä Kreikan on myös ryhdyttävä peruuttamattomiin toimiin valtiollisen sähkönsiirtoyhtiönsä yksityistämiseksi, ellei se voi osoittaa vaihtoehtoisia toimia, joilla on samat vaikutukset kilpailuolosuhteisiin ja investointimahdollisuuksiin. Kreikan viranomaisten on myös hyväksyttävä vuoden loppuun mennessä uusi järjestelmä vaihtoehtoisten energialähteiden käytön tukemiseksi ja energiatehokkuuden parantamiseksi. Liikennesektorilla Kreikan on mm. laadittava yleinen koko liikenne- ja logistiikkasektoria koskeva suunnitelma kesäkuuhun 2016 mennessä ja vesihuollon osalta sen on vahvistettava ja tehostettava alaa koskevaa säännöstöä, investointeja edistävän vakaan toimintaympäristön takaamiseksi ja kuluttajasuojan parantamiseksi.

Yksityistäminen. Kreikka sitoutuu jatkamaan kunnianhimoista vuoden alusta alkaen pysähdyksissä ollutta yksityistämishjelmaa ja tutkimaan kaikki vaihtoehdot, joilla voitaisiin vähentää ohjelmärahoituksen määrää. Yksityistämistuloille asetettavat tavoitteet (pankkisektori pois lukien) ovat 1,4 mrd. euroa vuonna 2015, 3,7 mrd. euroa vuonna 2016 ja 1,3 mrd. euroa vuonna 2017. Kuten eurohuippukokous julkilausumassaan 12.7.2015 edellytti, Kreikkaan perustetaan uusi riippumaton rahasto arvokkaan valtion omaisuuden hallinnoimiseksi ja sen arvon maksimoimiseksi. Rahastoa hallinnoivat Kreikan viranomaiset eurooppalaisten instituutioiden valvonnassa. Rahaston perustamiseksi Kreikan on lokakuuhun 2015 mennessä nimitettävä riippumaton työryhmä laatimaan suosituksia rahaston operationaalisten tavoitteiden, rakenteen ja hallinnon määrittämiseksi vuoden loppuun mennessä. Suositukset tulisi toteuttaa maaliskuuhun 2016 mennessä yhteisymmärryksessä instituutioiden kanssa. Yksityistämishjelman tavoitteena on päästä 50 mrd. euron kokonaismäärään. Tästä 25 mrd. euroa käytettäisiin pankkien pääomittamiskustannusten ja EVM-lainojen takaisinmaksuun. Jäljelle jäävästä 25 mrd. eurosta käytetään puolet velkasuhteen pienentämiseen ja puolet investointeihin. Valtion varallisuuden hyödyntäminen on yksi tärkeä keino vähentää ulkoisen rahoituksen tarvetta sekä varmistaa EVM-lainan takaisinmaksua ja parantaa velkakestävyyttä.

D. Hallinnolliset uudistukset

Julkishallinto. Kreikan on kuluvaan vuoden loppuun mennessä laadittava kattava kolmivuotinen ohjelma julkishallintonsa uudistamiseksi. Strategiassa tulee korostaa mm. hallintorakenteiden uudelleenjärjestelyä, vastuunalaisuuden ja avoimuuden vahvistamista ja henkilöstöresurssien optimaalista käyttämistä. Kansallisten politiikka-alojen keskinäistä koordinaatiota on vahvistettava, johdon rekrytointimenettelyjä parannettava ja henkilöstön palkkajärjestelmää uudistettava ja yhdenmukaistettava budjettineutraalilla tavalla. Paikallishallinnon roolia on merkittävästi vahvistettava paikallisen itsehallinnon vahvistamiseksi ja paikallishallinnon rakenteiden järjiperaistämiseksi. Hallinnon sisäistä koordinaatiota ja hallinnon toiminnan suunnittelua on tehostettava. Henkilöstön liikkuvuuden edistämiseksi on luotava uusi pysyvä järjestelmä tämän vuoden loppuun mennessä.

Oikeusjärjestelmä. heinäkuun lopussa eurohuippukokouksen ennakkoehdojen mukaisesti hyväksytyn siviilioikeusjärjestelmän menettelyjen ja järjestelyjen uudistuksen on määrä tulla voimaan ensi vuoden alusta. Kreikan on viimeisteltävä sen soveltamista koskeva tiekartta syyskuussa 2015. Lisäksi Kreikalta edellytetään mm. tuomioistuinkulujen rationalisointia ja niitä koskevan avoimuuden

lisäämistä sekä laadittava ehdotuksia toimiksi, joilla taataan heikoimmassa asemassa olevien henkilöiden mahdollisuus oikeussuojan saamiseen. Oikeusjärjestelmän toiminnan parantamiseksi on valmisteltava kolmivuotinen strategia esimerkiksi tuomioistuinkäsittelyjen nopeuttamiseksi, kustannusten alentamiseksi, vaihtoehtoisten sovittelumenettelyjen kehittämiseksi ja tuomioistuinlaitosta koskevan tiedonkeruun parantamiseksi.

Korruption vastaiset toimet. Korruption vastaisia toimia on tehostettava mm. takaamalla tehokkaammin talousrikosten ja korruptiota koskevien tutkintojen riippumattomuus poliittisesta päätöksenteosta yksittäistapauksissa sekä vahvistamalla poliittisten puolueiden rahoituksen avoimuutta. Talousrikoksista langetettaviin rangaistuksiin tehtyjen lievennysten vaikutuksia tulee arvioida ja lainsäädäntöä tarvittaessa muuttaa. Kansanedustajille on laadittava omat käytännesäännöt. Kreikka sitoutuu täytäntöönpanemaan kansainväliset korruption vastaista toimintaa koskevat suositukset pikaisesti kokonaisuudessaan.

Tilastot. Kreikan on taattava kansallisen tilastoviranomaisensa itsenäisyys ja riippumattomuus sekä varmistettava että tilastoviranomaisella on käytettävissään tehtäviensä hoitamiseen tarvittavat resurssit.

E. Ennakolliset toimet

Yhteisymmärryspöytäkirja sisältää suuren määrän ennakollisia toimia. Nämä toimet kattavat kaikki ohjelman ehdollisuuden keskeiset alueet. Kreikan parlamentin on määrä hyväksyä lainsäädäntöä edellyttävät ennakolliset toimet 13.8.2015.

Julkisen talouden tasapainottamiseen liittyvät toimet. Valtion tulojen lisäämiseksi maatalousyrittäjien dieselöljyn valmisteveron palautukset poistetaan kahdessa erässä, lokakuussa 2015 ja 2016, sekä tonniveroa korotetaan. Kiinteistövero (ENFIA) vuodelta 2015 peritään. Peruutetaan tammikuun 2015 jälkeen tehdyt julkisia tuloja koskevat toimet. Reseptilääkkeissä siirrytään takaisin täysimääräiseen rinnakkaislääkkeiden määräämiseen sekä alennetaan korvaustaksoja. Aloitetaan sosiaaliturvajärjestelmän kokonaisuudistus.

Verotusta koskevat toimet. Peruutetaan vuoden 2015 aikana tuloverotukseen yksipuolisesti tehdyt muutokset ja kumotaan vuonna 2015 säädetty ulkomaan maksuja koskeva lähdevero. Lisäksi sen varmistamiseksi, että saarilla noudatetut arvolisäveron alennukset poistuvat täysimääräisesti vuoden 2016 loppuun mennessä, selkeytetään arvonlisäverosäädöksiä ja säädetään siirtymäjärjestelyistä.

Verohallintoa koskevat toimet. Palkkojen ja eläkkeiden ulosmittauksen 25 prosentin katto poistetaan ja alennetaan kynnysarvoa. Vuosina 2014 ja 2015 säädetty vero- ja sosiaaliturvamaksurästien erissä maksua koskevat säännöksiä tarkistetaan, mm. nopeutetaan maksukykyisten maksujen suorittamista, verovelallinen, joka jättää maksamatta sovitusti maksuerän, suljetaan järjestelmästä ulos. Arvonlisäverotukseen ja verovelkojen automaattiseen perintään liittyvien ohjelmistojen hankintaa nopeutetaan. Kaikki verotukseen ja tullimaksujen keräämiseen osallistuvat henkilöt siirretään verohallinnon palvelukseen.

Eläkkeitä koskevat toimet. Viranomaiset varmistavat, että vuonna 2010 säädetty eläkelaki pannaan täytäntöön. Lakisääteisen eläkeiän saavuttamisen jälkeen maksettavan vähimmäiseläkkeen määräytymisperusteita selkeytetään. Lakisääteistä eläkeikää ja varhaiseläkettä koskevat siirtymäajat poistetaan asteittain siten, että eläkeikä on vuoteen 2022 mennessä 67 vuotta tai 62 vuotta edellyttäen, että eläkemaksuja on maksettu 40 vuotta.

Terveystalouden toimet. Kumotaan vuoden 2015 aikana terveydenhoitojärjestelmään tehdyt, aikaisempien uudistusten peruutukset, mm. sairaaloiden johtajien nimitysmenettely, lääke-reseptien kirjoittamista koskevien määräysten rikkomisesta seuraavien sanktioiden palauttaminen, alennetaan lääkekorvauksia poistamalla poikkeukset markkinoilla jo vuonna 2012 olleita lääkkeitä.

Sosiaaliturvaa koskevat toimet. Viranomaiset käynnistävät Maailmanpankin avustamana, instituutioiden kanssa sovittujen yleisten periaatteiden pohjalta, hyvinvointijärjestelmää koskevan kokonaisuudistuksen, joka kattaa maksettavat etuudet, veroedut, sosiaaliturvan ja muut etuisuudet, siten että ensimmäinen vaihe saatetaan voimaan vuoden 2015 loppuun mennessä ja sen tavoitteena on tuottaa 0,5 %/BKT vuositasen säästön. Uudistuksen tavoitteena on luoda fiskaalisesti neutraali sosiaaliturvajärjestelmä, joka korvaa nykyisen vähimmäistulojärjestelmän.

Pankkijärjestelmää koskevat toimet. Viranomaiset laativat uskottavan strategian järjestämättömien luottojen hoitamiseksi, jonka tavoitteena on minimoida ongelman hoitamiseen käytettävä aika ja pääomitarve. Yritysten velkajärjestelyä koskeva sääntely ulotetaan koskemaan kaikkia toimialoja, parannetaan elinkelpoisten yritysten mahdollisuutta tervehtyä sekä nopeutetaan elinkelvottomien yritysten alasajoa. Yksityishenkilöiden velkajärjestelyä koskevaa sääntelyä tarkistetaan, mm. kiristetään ensisijaisen asunnon ulosottosuojan edellytyksiä sekä luodaan järjestelmä, joka estää ns. strategisten maksukyvyttömiä (maksukykyinen henkilö, joka jättää lainansa maksamatta velkahelpotusten saamiseksi) pääsyn velkajärjestelyyn.

Kilpailukykyä ja kasvua tehostavat toimet. Heinäkuun alussa 2015 säädetyt työmarkkinasopimusten jälkivaikutusta koskevat säännökset kumotaan. Vielä täytäntöönpanematta olevat OECD:n ns. toolkit I suositukset (lukuun ottamatta käsikauppalääkkeitä, sunnuntaiaukioloa, rakennusmateriaalia ja elintarvikkeita) sekä keskeiset toolkit II juomia ja öljytuotteita koskevat suositukset saatetaan voimaan. Avataan suljetuista ammateista notaarit, vakuutusmatemaatikot ja haastemiehet sekä lisätään kilpailua asuntojen vuokraamisessa turisteille. Byrokratiaa vähennetään vähentämättä toimilupavaatimuksia Maailmanpankin suositusten mukaisesti ja yritysten hallinnollista taakkaa OECD:n suositusten mukaisesti. Kaasumarkkinat uudistetaan ja laaditaan erityinen tiekartta, joka mm. antaa kaikille asiakkaille täysin vapaan oikeuden vaihtaa kaasujakelijaa vuoden 2018 loppuun mennessä.

Yksityistämiseen liittyvät toimet. Yksityistämishjelma käynnistetään uudelleen. Yksityistämisviraston heinäkuussa 2015 hyväksymä valtion omaisuuden kehittämissuunnitelma vahvistetaan osaksi ohjelman mahdollisuutta. Pireuksen ja Thessalonikin satamien myyntiä koskevat sitovat tarjouskilpailupäivämäärät julkistetaan viimeistään lokakuussa 2015. Alueellisten lentokenttien myynti saatetaan loppuun jo aikaisemmin sovittujen ehtojen mukaisesti tarjouskilpailun voittaneen ostajan kanssa. Keskeytetyt noin 20 yksityistämishanketta saatetaan loppuun.

Julkisen hallinnon uudistamista koskevat toimet. Virkamiehille palkan lisäksi maksettavat etuudet, kuten päivärahat ja muut matkustamiseen liittyvät etuudet, saatetaan vastaamaan EU:ssa vallitsevia parhaita käytäntöjä vuoden 2016 alusta. Korruption vastainen strateginen suunnitelma päivitetään ja julkaistaan ja se pannaan täytäntöön suunnitelmassa määriteltävän aikataulun mukaisesti. Kreikan tilastoviranomaisen pääjohtajan valintamenettely käynnistetään.

3. IMF:n osallistuminen

IMF:n ohjelma Kreikalle jatkuu maaliskuuhun 2016 asti. IMF katsoo kuitenkin, että nykyisen ohjelman jatkaminen ei ole muuttuneessa tilanteessa tarkoituksenmukaista, vaan tulee neuvotella uusi ohjelma, joka vastaa kestoaltaan uutta EVM-ohjelmaa. IMF on osallistunut täysimääräisesti EVM-ohjelmasta käytyihin neuvotteluihin ja voi laajalti yhtyä 11.8.2015 saavutettuun yhteisymmärrykseen ohjelman sisällöstä. Se on kuitenkin ilmoittanut voivansa viedä uuden ohjelmansa johtokuntansa käsiteltäväksi aikaisintaan lokakuussa 2015 EVM-ohjelman ensimmäisen väliarvion yhteydessä. IMF on useaan otteeseen julkisissa kannanotoissaan korostanut tarvetta varmistaa Kreikan velkakestävyys ja pitänyt tässä yhteydessä esillä myös tarvetta euromaiden lisävelkahelpotuksiin.

4. Varautuminen siltarahoitukseen

Kreikalta erääntyy 20.8.2015 EKP:lle ns. SMP-velkakirjoja noin 3,2 mrd. euron määrä. Maksujen laiminlyönti johtaisi käytännössä Kreikan maksukyvyttömyyteen, minkä seurauksena olisi maan pankkisektorin kaaos ja Kreikan taloudellisen tilanteen heikkeneminen entisestään.

Siltä varalta, että Kreikan kolmannesta rahoitustukiohjelmasta ei aikataulu- tai teknisistä syistä ole mahdollista tehdä suunnitellusti päätöstä euroryhmässä 14.8.2015, komissio on valmistautunut tekemään ehdotuksen 6,04 mrd. euron lainan myöntämiseksi Kreikalle EU-budjettiin perustuvasta Euroopan rahoituksen vakautusmekanismista (ERVM). Päätös asiasta on tehtävä neuvostossa määräenemmistöllä kaikkien EU:n 28 jäsenvaltion kesken. Lisäksi päätöksen tekeminen todennäköisesti tarpeellisessa kiireellisessä menettelyssä edellyttää neuvostossa yksimielisyyttä.

Kreikalle myönnettiin 17.7.2015 ERVM:stä 7,16 mrd. suuruinen laina kolmeksi kuukaudeksi, jotta se voisi hoitaa maksurästinsä IMF:lle ja Kreikan keskuspankille sekä selvitä 20.7.2015 erääntyneistä maksuistaan EKP:lle. ERVM:n käyttöön liittyy tapauskohtaisesti räätälöivä järjestely, jolla varmistetaan, etteivät euroalueen ulkopuoliset jäsenvaltiot joudu kattamaan edes lyhytaikaisesti mahdollisia EU:n budjetille aiheutuvia tappiota omista varoistaan. Heinäkuussa ERVM:stä annetun siltarahoituksen yhteydessä järjestely perustui EVM:n sulkutilillä olleiden vuoden 2014 ns. SMP-tuottojen (yhteensä noin 1,85 miljardia euroa) hyödyntämiseen. Sitten ERVM-asetusta on muutettu siten, että jos ERVM:stä annetaan tukea euroalueeseen kuuluvalla jäsenvaltiolle, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että samalla luodaan oikeudellisesti sitova järjestely, jolla taataan, että euroalueen ulkopuolisten jäsenvaltioiden mahdolliset tappiot katetaan välittömästi ja täysimääräisesti tilanteessa, jossa euroalueeseen kuuluva jäsenvaltio jättää maksamatta ERVM:sta saamansa rahoitustuen.

Jos siltarahoitukseen joudutaan tässä yhteydessä turvautumaan, se on määrä toteuttaa siten, että euroalueen ulkopuolisten jäsenvaltioiden osuus ERVM-rahoitustuesta maksetaan suoraan erilliselle sulkutilille. Tämä järjestely ei edellytä euroalueeseen kuuluvilta jäsenvaltioilta erillistä takausta, vakuutta tai muuta vastaavaa järjestelyä.

Jos ERVM-siltarahoitusta päädytään käyttämään, sen ehdollisuutena ovat samat ennakkolliset toimet, jotka määritetään EVM-rahoitustukiohjelmaa koskeneissa neuvotteluissa sovitussa MoU:ssa ja jotka Kreikan parlamentin on määrä hyväksyä torstaina 13.8.2015.

5. Taloudelliset vaikutukset

Suomi on osallistunut Kreikan ensimmäiseen ja toiseen rahoitustukiohjelmaan toukokuusta 2010 alkaen. Kreikka on nostanut kahdenvälisiä lainoja 52,9 mrd. euroa ja ERVV:n lainoja 130,9 mrd. euroa. IMF:n lainojen nettomäärä on noin 19,4 mrd. euroa. Yhteensä Kreikalla on euromaiden ja IMF:n lainoja noin 203 mrd. euroa. Suomen laskennalliset osuudet näistä lainoista ovat 4,06 mrd. euroa. Kun huomioidaan ERVV-ohjelman osalta Suomen vakuusjärjestely, noin 0,93 mrd. euroa, nettovastuu on noin 3,14 mrd. euroa. Nämä luvut antavat suuruusluokan Kreikan ohjelmien aiheuttamista suorista tappioista, joita Kreikan maksukyvyttömyys voisi enimmillään Suomen valtiolle aiheuttaa. Suomen valtion Kreikka-ohjelmiin hyväksymät enimmäisvastuut ovat yllä mainittua lukua suuremmat, kun huomioidaan ERVV:n varainhankinnalle annetut ylitakaukset, joihin liittyvät riskit eivät voi realisoitua Kreikasta johtuvista syistä. Suomen nykyinen ERVV-takaustusvastuu ylitakauksineen on noin 6,26 mrd. euroa, mikä kattaa paitsi rauenneen Kreikan toisen rahoitustukiohjelman, myös Portugalin ja Irlannin jo päättäneet rahoitustukiohjelmat.

Kreikan toisen ohjelman keskeytyessä siihen liittyviä varoja oli maksamatta noin 38 mrd. euroa Kreikan jätettyä toteuttamatta ohjelman ehtoja elokuusta 2014 lähtien. Maksamatta jäi ERVV:n lainaeriä 12,7 mrd. euroa, SMP/ANFA-tuottoja 8,5 mrd. euroa ja IMF:n lainaeriä noin 17 mrd. euroa.

Kun huomioidaan nämä summat, niin uutta rahoitusta tarvittaisiin osana ohjelmaa nettomääräisesti enintään noin 48 mrd. euroa.

Kreikan kolmas lainaohjelma toteutettaisiin aikaisemmista ohjelmista poiketen EVM:n (ja mahdollisesti IMF:n) kautta. Verrattuna aikaisempiin ohjelmiin, EVM:n käyttäminen merkitsee sitä, että ohjelmalla ei ole Suomen valtiolle välittömiä budjettivaikutuksia (kuten 1. ohjelmalla) tai tarvetta lisätä Suomen valtion takausvastuita (kuten 2. ohjelmassa). Tämä johtuu siitä, että EVM toimii maksetun pääoman perusteella. Se hankkii lainaohjelmaan tarvittavat varat laskemalla liikkeeseen velkakirjoja. Ohjelma kasvattaa EVM:n tasetta ja sitä kautta sen taloudellisia riskejä, ja siten myös epäsuorasti Suomen valtion riskejä. EVM:n noin 500 mrd. euron lainakapasiteetista olisi Kreikka-ohjelman jälkeen käytössä enintään 130,7 mrd. euroa. Suomen laskennallinen osuus Kreikan EVM-lainasta olisi enintään 1,54 mrd. euroa (1,7852 %).

EVM:n ja sitä kautta euromaiden riskiä rajaa käytännössä se, että EVM:lla on etuoikeutetun velkojan asema suhteessa muihin velkoihin heti IMF:n jälkeen. Kahdenvälisillä ja ERVV-lainoilla ei ole vastaavaa asemaa. EVM-sopimuksen mukaan mahdolliset tappiot katettaisiin ensiksi vararahastosta ja, jos tämä ei riitä, maksetusta pääomasta. Jos nämä yhdessä eivät riitä, tappiot katetaan vaadittaessa maksettavasta pääomasta. Jos tappioita on katettu maksetusta pääomasta, voidaan yksinkertaisella enemmistöllä päättää maksetun pääoman palauttamisesta aikaisemmalle tasolle. EVM:n maksettu pääoma on 80,55 mrd. euroa, josta Suomen osuus on 1,44 mrd. euroa. Suomen pääomaosuus EVM:ssä ei muutu Kreikan rahoitustukiohjelman myötä.

Vaihtoehtona kolmannelle ohjelmalle olisi Kreikan maksukyvyttömyys. Maksukyvyttömyys johtaisi mahdollisesti pitkälliseen velkojen selvitysprosessiin, mutta ajan myötä jouduttaisiin todennäköisesti tekemään alaskirjauksia arviolta enintään 4 mrd. euron edestä. Jo lyhyellä aikavälillä olisi mahdollista, että ERVV:n takauksia laukeaa maksuun. Jos maksukyvyttömyys johtaisi Kreikan eroon eurosta, niin EKP ja Suomen Pankki joutuisivat varautumaan alaskirjauksiin ja siten merkittäviin tappioihin.

Esitys Suomen toimintalinjaksi

1. *Suomi on talous- ja rahaliiton jäsenenä sitoutunut edistämään euroalueen vakautta.*
2. *Hallitus suhtautuu kielteisesti Suomen vastuiden kasvattamiseen eurokriisin hoidossa. Mikäli Euroopan vakausmekanismia joudutaan vielä käyttämään, sen tulee tapahtua vain mekanismin nykyisen kapasiteetin ja pääomarakenteen puitteissa.*
3. *Suomi katsoo, että Kreikan EVM-ohjelma ja sen ehdollisuus luovat edellytyksiä Kreikan talouden tervehtymiselle ja palaamiselle kasvun tielle sekä Kreikan paluulle markkinarahoituksen piiriin. Suomi pitää tärkeänä, että Kreikka aloittaa heti ohjelman alkuvaiheessa määrätietoiset toimet ohjelman toteuttamiseksi. Suomen arvion mukaan velkakestävyys saavuttaminen tulee olemaan haastavaa ja edellyttää Kreikalta täydellistä sitoutumista uuteen ohjelmaan sekä sen tinkimättömään täytäntöönpanoon. On tärkeä varmistaa Kreikan vahva sitoutuminen ehdotettuun tiukkaan ehdollisuuteen sekä merkittävien rakenneuudistuksien toteuttamiseen.*
4. *Ohjelmassa tulee välttää rahoitustuen maksamisen tarpeetonta etupainoisuutta.*
5. *Suomi pitää tärkeänä, että EVM:n etuoikeutetun velkojan asema IMF:n jälkeen vahvistetaan mahdollisessa rahoitustukiohjelmassa.*

6. *Rahoitustuen määrää on pystyttävä rajaamaan sekä rahoitustuen takaisinmaksua ja Kreikan velkakirjamarkkinoille palaamista varmistamaan erityisesti yksityistämistulojen kautta tai muutoin hyödyntämällä valtion omaisuutta rahoituksen saamiseksi.*
7. *Suomi katsoo, että pankkien pääomituksen ja uudelleenjärjestelykustannusten kattamiseen voidaan käyttää varoja vain pankkien tilasta ja pääomitustarpeesta tehdyn huolellisen arvion perusteella. Rahoitustuen käytön on tapahduttava EU:n valtiontukisäännösten mukaisesti tiukan ehdollisuuden, vastikkeellisuuden ja omistajan- ja sijoittajanvastuun periaatteita noudattaen. Suomi pitää tärkeänä, että pankkisektorin ja sen vakautustoimien ammattimainen ja hyvä hallinto varmistetaan ennen kuin rahoitustukea maksetaan.*
8. *Suomi pitää tervetulleena sitä, että ohjelmassa painotetaan aiempaa selkeämmin kasvua ja Kreikan talouden elpymistä tukevia toimia sekä korruption ja veronkierron kitkemistä. Lisäksi erityisen myönteistä on sosiaaliturvajärjestelmän kokonaisuudistus.*
9. *Suomi suhtautuu varauksellisesti Kreikan ensimmäisen ja toisen lainaohjelman nykyisten ehtojen lisähuojennuksiin osana mahdollista uutta rahoitustukiohjelmaa. Euroalueen maat ovat jo vuosina 2011 ja 2012 tehneet merkittäviä helpotuksia Kreikan lainaehtoihin, jotka edesauttavat Kreikan paluuta velkakirjamarkkinoille. Eurohuippukokouksessa 12.7.2015 sovitun mukaisesti velan nimellisarvon leikkaukset eivät ole mahdollisia ja lisähuojennuksia arvioidaan vasta uuden ohjelman ensimmäisen väliarvion hyväksymisen jälkeen ja silloinkin niiden ehtona on uudessa ohjelmassa sovittavien toimien täytäntöönpano kokonaisuudessaan. Suomi arvioi mahdollisia lisähuojennuksia sen perusteella, voidaanko niitä myöntää nykyisten kokonaisvastuiden puitteissa ja ottaen huomioon vaikutukset Suomen ja kreikkalaisten pankkien väliseen tuottojenvaihtosopimukseen.*
10. *Suomi korostaa, että ohjelman ehtojen toteuttamisen arviointi on edellytys lainaerien maksamiselle.*
11. *Näiden edellä todettujen edellytysten täytyessä Suomi arvioi, että uusi rahoitustukiohjelma on myös alueen turvallisuuspoliittisen tilanteen vuoksi Suomen kansallisen edun ja vastuiden näkökulmasta parempi vaihtoehto kuin Kreikan ajautuminen maksukyvyttömyyteen. Näin ollen Suomi voi hyväksyä Kreikan kolmannen sopeutusohjelman.*
12. *Suomi katsoo, että IMF:n mukanaolo on keskeistä ohjelman uskottavuuden kannalta. Suomi edellyttää ratkaisuja, joilla varmistetaan IMF:n asiantuntemuksen hyödyntäminen ja mahdollistetaan sen liittyminen ohjelman rahoitukseen mahdollisimman pian.*
13. *Jos 14.8.2015 euroryhmän kokouksessa ei kyetä aikataulu- tai teknisistä syistä tekemään päätöstä EVM-ohjelmasta, Suomi voi hyväksyä Euroopan rahoitusvakausmekanismin käyttämisen lyhytaikaisen siltarahoituksen tarjoamiseksi Kreikan välittömien rahoitustarpeiden kattamiseen. Edellytyksenä kuitenkin on, että on olemassa selkeä näkymä varsinaisen ohjelman hyväksymisestä.*

EUTORI-tunnus

EU/2015/0312

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
